

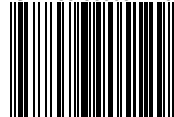
REGENERACE
PROSTORU

Kraj Vysočina

PRŮMĚNY

ISBN 80-86905-12-8

9788086905129

Obsah

Projekt Proměny krajů	2
O KRAJI	4
rozhovor s Ing. Marií Černou, náměstkyní hejtmána pro regionální rozvoj	8
anketa s osobnostmi	12
rozhovor s Miroslavem Donutílem	13
celostátní Stavba roku	14
Stavba Vysočiny	16
mozaika staveb	26
UNESCO v kraji	33
turistika	34
památky	36
rozhovor s Jaroslavem Holíkem	45
Zlatá jeřabina	46
podnikatelské prostředí	48
průmyslové zóny	52
obnovitelné zdroje	54
České dráhy	58
PREZENTACE MĚST A OBCÍ:	
Světlá nad Sázavou	60
Bory	62
Svratka	63
Golčův Jeníkov	64
Jiřice u Humpolce	65
Havlíčkův Brod	66
Jemnice	68
Štoky	70
Mikroregion Brána Vysočiny	72
Božejov	73
Nová Cerekev	74
Moraveč	75
Kamenice nad Lipou	76
Telč	77
Třebíč	78
Želetava	79

Projekt Proměny krajů ČR připravila ABF, a.s. v roce 2003 ve spolupráci se zástupci krajů, měst a obcí a MMR ČR. Postupně se k němu připojily odborné svazy a komory ve stavebnictví. Osou projektu byla síť stavebních výstav FOR ARCH, které ABF, a.s. již 14 let pořádá v regionech. Výstavy jsou provázeny zájmem odborné veřejnosti o zvyšování kvality lidských zdrojů ve stavebnictví, a proto jsou provázeny organizováním Soutěže učňů stavebních oborů, pořádáním krajských konferencí a vydáváním publikací, které mapují proměny jednotlivých krajů. V propojení výstav s odbornými konferencemi a publikacemi tak vzniká významná informační hodnota, ale je zejména fundovaný impuls pro rozvoj samotného kraje a zdroj inspirace pro další regiony.

Publikace Regenerace prostoru - Proměny kraje Vysočina, kterou právě otevíráte, je součástí tohoto projektu.

Kraj, jehož proměny Vám představujeme v této publikaci, je uspořádáním velmi mladý, tradicí však velmi bohatý. Je to kraj, jenž je v povědomí mnoha lidí spíše krajem chudým, jenž si mimoděk spojujeme s produkcí brambor a tuhými zimami. To se však výrazně mění: kraj Vysočina se stává cílem turistů (ostatně jako jediný kraj v zemi má na svém území hned tři památky UNESCO) i investorů. Je cílem milovníků turistiky i cestovatelů po hradech a zámcích a dalších památkách. Jak ukazuje na konkrétních příkladech tato publikace, určitě stojí za to si tento kraj prohlédnout zblízka.

Stavební proměny Královéhradeckého kraje jsou viditelné na první pohled, tudíž regenerace prostoru tu dostává velmi konkrétní podobu - vznikají užitečné a zajímavé nové stavby, do krásy se probouzejí starší objekty i památky, lepší se dopravní infrastruktura.

Tato publikace se zaměřuje na proměnu z pohledu architektů, stavařů, památkářů, turistiky a dalších oborů. Cenné jsou podněty z podnikatelského prostředí, které mohou využít investoři, pro které většina krajů připravuje zajímavé podmínky.

Velké změny vidíme v posledních letech všude kolem nás. Proměny jsou synonymem života.

Vnímáme je ve městech, obcích, přírodě i sami v sobě.

Stojí za to si tyto proměny připomenout a určitě se nad nimi i zamyslet.

Ing. Miloslava Veselá
generální ředitelka
a předsdkyně představenstva ABF, a.s.

Tato publikace je součástí projektu PROMĚNY KRAJŮ ČR

Bazilika sv. Prokopa a židovské město v Třebíči patří mezi památky UNESCO. Foto: redakce

Vysočina postupně ztrácí nádech bramborového kraje

a začíná být synonymem kraje moderních informačních technologií, progresivních podniků, nových vysokých škol a spousty příležitostí

O regionu hovoříme s Ing. Marií Černou, náměstkyní hejtmana pro regionální rozvoj

Když se řekne kraj Vysočina, vybaví si většina z nás krásnou přírodu a malebná města a obce.

Co Vy osobně považujete za největší klad Vašeho regionu?

Odpověď je částečně obsažena již v otázce. Určitě je to krásná příroda, čistý vzduch, malebná krajina

a rozhodně moře památek, jedno z největších bohatství Vysočiny, mezi nimiž vedoucí památky UNESCO.

Jste republikovou jedničkou pokud jde o památky UNESCO, žádný jiný kraj nemá na svém území hned tři tyto světově uznávané lokality. Máte Telč a Zelenou Horu, v roce 2003 byla mezi kulturní dědictví zapsána Třebíč... Ty ale vznikly v minulosti... Co byste vyzdvihla z počínů v kraji dnes?

Rozhodně se můžeme v souvislosti s památkami zmínit o řadě zrekonstruovaných památek, které by bez šikovnosti současných řemeslníků již byly ruinami. Také vznikla řada nových staveb, bytových domů, které již v ničem nepřipomínají paneláky,

objektů veřejné správy, továren, obchodních domů či silničních staveb.

Na první pohled je viditelná proměna pokud jde o moderní podniky, které rostou hlavně v okolí měst, staví se zajímavé objekty, města jsou upravenější... Jak Vy vidíte stavební aktivity posledních let v kraji?

Myslím si, že proměny našich měst a obcí léta jsou v posledních letech velmi zřetelné, zejména, když někdo navštíví náš kraj po delší době, je velmi příjemně překvapen. Svou roli hrají určitě i soutěže Stavba Vysočiny nebo Stavba roku, většina nominovaných a všechny oceněné v různých kategoriích jsou vynikajícími počiny v soudobé architektuře i stavařině.

Zaujala Vás některá konkrétní stavba?

V této souvislosti se nemohu nezmínit o sídle Krajského úřadu kraje Vysočina na Žižkově ulici v Jihlavě, ve kterém již třetí rok pracuji a musím říci, že je to velmi příjemné prostředí. Tato stavba byla rovněž oceněna prestižní cenou Stavba roku 2003. Na území kraje se nachází 124 chráněných území

a devět přírodních parků, průměrně třicet procent území je pokryto lesy, na rozdíl od jiných regionů ještě zdravými. Na druhou stranu je tu tlak po nové výstavbě podniků, bytů, dopravní infrastruktury...

Jak to jde dohromady?

Myslím si, že u řady nových staveb na území měst a obcí se zatím tyto zdánlivě protichůdné požadavky většinou daří plnit, první velký střet však evidentně nastal již při projednávání zadání Územního plánu velkého územního celku kraje Vysočina, kde se proti zapracování trasy vysokorychlostní železnice a zatopení obcí pro vznik nádrže na pitnou vodu postavily obce, dotčené těmito stavbami, ale i kraj. Nyní se s příslušnými rezorty vyjednává tak, aby se tyto záměry dotkly životního prostředí v našem kraji co nejméně.

Váš kraj protíná dálnice. Je to výhoda, že jste relativně dobře dostupní, nebo naopak nevýhoda, neboť tento úsek dálnice trpí neustálými haváriemi a zácpami?

Rozvíjí se i výstavba rodinných domků - tyto stojí na okraji Žďáru nad Sázavou. Foto: redakce

Dálnice je velmi citlivé téma - na jedné straně poze-
hnání, na druhé prokletí. Kraje, které dálnici
nemají, nám ji závidí, protože okolí dálnice evi-
dentně přitahuje investory - zmiňme se o investici
firmy BOSCH v Jihlavě, s nezaměstnaností nemají
problém také v Humpolci, Velkém Meziříčí nebo
Velké Bíteši. Na druhé straně, když se podíváte
na mapu emisního zatížení, právě největší zatížení
je v okolí dálnice a velkou zátěž pocítují zejména
občané Velkého Meziříčí. Své by mohli vyprávět pra-
covníci záchranných složek našeho kraje, kteří na
dálnici zasahují při haváriích - hasiči i zdravotnická
záchranná služba.

**Kraj má ostřejší klima - sníh, led, déšť, to vše se
podepisuje na stavu vozovek. Jak se Vám daří zajis-
tit údržbu či jejich obnovu? Silniční stavby patří
k nejdražším, přestavby pár kilometrů silnice stojí
i miliardy...**

O tomto tématu by se dalo popsat několik stránek,
podrobnější odpověď by určitě mohl dát kolega
radní Václav Kodet, který má v kompetenci silniční
hospodářství. Právě drsné klimatické podmínky
prakticky na celém území kraje způsobují pravidelné
odčerpávání většiny finančních prostředků na zimní
údržbu, zvláště, když se zima „vydaří“. Další nemalé
finanční vynakládáme následně na opravy zimou
poničených komunikací. Mnoho prostředků potom
na důkladné rekonstrukce nezbyvá a tak se snažíme
obracet i ke zdrojům mimo rozpočet kraje - Státnímu

fondu dopravní infrastruktury a v poslední době
i evropským financím.

**Přesto se říká, že silnice ve správě kraje (druhé
a třetí třídy) jsou v lepším stavu než „jedničky“ (sil-
nice první třídy), které „patří“ státu a jejich opravy
jsou financované ze státního fondu dopravní infra-
struktury. Na opravu čekají mnohé úseky silnic, po
obnově volá i přivaděč od Jihlavy k dálnici D1...
Lepší se tato situace?**

Lepší se jenom velmi pomalu. Kraje zdědily
od státu komunikace ve velmi žalostném stavu
a dělají co mohou, aby jejich technický stav zlep-
šily. Je to ale nekonečný příběh, zejména, když se
jde do důkladnějších oprav a rekonstrukcí. Při pří-
pravě staveb se potýkáme s vlastnickými vztahy,
nehledě na to, že velká část stávajících komuni-
kací není ještě vlastnický vypořádána, to jsme
opravdu za čtyři roky, kdy silnice II. a III. třídy
vlastníme, nemohli stihnout. Přitom si velmi
dobře uvědomujeme, že technický stav silnic
a zejména dobré komunikační napojení na dálnici
D1 jsou limitující faktory ekonomického rozvoje
odlehlejších mikroregionů, a proto péče o komu-
nikace je jednou z hlavních priorit našeho kraje.
V této souvislosti vkládáme v příštím plánovacím
období naději do čerpání prostředků z evrop-
ských fondů - právě na zlepšení dopravní infra-
struktury v našem kraji. V posledním roce se nám
takto podařilo získat řádově 300 milionů Kč jak ze

Společného regionálního operačního programu,
tak z programů PHARE na opravy a rekonstrukce
komunikací.

Co se týče silnic první třídy, naprosto v nevyhovují-
cím stavu je např. silnice I/23 od Rapotic až
po Mrátotín, stejně jako úsek I/38 z Jihlavy do Hav-
líčkova Brodu a další úseky komunikací I. třídy na
Pelhřimovsku i Žďársku. Tam ale náš vliv nesahá.
Občané však nerozlišují, komu která silnice patří...

**Mnohá města trpí rostoucí dopravou, hlavně kami-
ony. Daří se budovat obchvaty měst či jinak městům
ulevit?**

Zase se musím odvolat na předcházející odpověď, je
to otázka financí nejenom na vlastní stavby, ale
také na výkupy pozemků a zejména těsné spolupráce
s příslušnými městy a obcemi, nejprve ve fázi
územně plánovací dokumentace, kterou je příští
obchvat vymezen a také při přípravě vlastní stavby
(např. jednání s vlastníky pozemků). Víme dobře, že
vlastní stavba je většinou realizována do roka, ale
příprava, tj. projektování a výkupy pozemků, se ode-
hrává někdy 2 až 3 roky.

**Přijíždí k Vám statisíce turistů, kteří hledají klid
v přírodě a obdivují především památky UNESCO.
Turistika je důležitým odvětvím. Jak se ji snažíte
vylepšovat?**

Předpokládáme, že kraj Vysočina má vysoký
potenciál cestovního ruchu, který bude jedním
ze silných odvětví ekonomiky. Je zde ale řada
oblastí, které je potřeba vylepšit. O dopravní
infrastrukturu a stavu silnic jsem se již zmiňovala,
další bolestí je značení turistických cílů v krajině,
ale i ve městech. V neposlední řadě je to základní
turistická infrastruktura - kvalitní ubytování,
stravování a sportovní a kulturní vyžití pro
návštěvníky. Právě na zlepšení infrastruktury
zaměřoval kraj Vysočina řadu grantových pro-
gramů z rozvojového Fondu Vysočiny a rovněž
z evropských fondů. Do této oblasti směřují
pro obce i podnikatele finance zejména
ze Společného regionálního operačního programu.

**Nedostatek velkých ložisek rud Vysočinu ochránil
před devastací důlní činností. Nemáte problémy jako
například v krajích na severu či západě země, kde
musí řešit obnovu zničené krajiny. Stejně tak u Vás
nebyl tak rozšířen těžký průmysl. Teď ale patříte
mezi regiony, které se rozvíjejí nejrychleji, přichá-
zejí velcí investoři. Daří se Vám držet tyto aktivity
tak, aby se nezničil kolorit kraje, kde příroda patří
k největšímu bohatství?**

Málokdo asi ví, že v našem kraji se těží uranová ruda
- v oblasti Bystřicka, v lokalitě Dolní Rožinka. I tady
se jednou, po ukončení důlní činnosti, budeme spo-
lečně potýkat s revitalizací poměrně velkého území
zasažené krajiny.

Unikátem kraje je i železniční zastávka, nesoucí nejen místní označení, ale i název firmy, která patří k výrazným investorům v kraji. Foto: BOSCH DIESEL s.r.o.

Dálnice D1 - na jedné straně požehnání, na druhé prokletí... Časté havárie způsobují neprůjezdnost, někdy i hodiny stojí bezmocní řidiči v nepojízdné koloně... Foto: redakce

Klášteř premonstrátů v Nové Říši spolu s kostelem sv. Petra a Pavla získávají postupně původní krásu... Foto: redakce

Krajské město je i vysokoškolským centrem - sídlí tu Vysoká škola polytechnická Jihlava Foto: redakce

Mnohé památkové objekty dostávají zpět krásnou podobu - na snímku rekonstrukce domu v třebíčském židovském ghettu. Foto: redakce

Co se týče příchodu větších investorů, určitě v tom největší roli hraje právě dálnice D1. Z mého pohledu je však udržitelnější větší počet menších investic, rovnoměrněji rozložený po kraji. Obecně, jsou již zkušenosti i z České republiky, že při odchodu velkého zahraničního investora, který se někdy posunuje za levnější pracovní silou směrem k východu, je region ohrožen daleko více a případná ztráta je citelná.

V kraji máte 25 průmyslových zón, což je velmi vysoký počet. Daří se získávat nové investory?

Je to zase odvislé od vzdálenosti konkrétní průmyslové zóny od dálnice. Obecně lze říci, že čím blíží, tím lepší obsazenost a zase jsme zpět u dopravního napojení. Vše souvisí se vším. Zdá se, že se po delší době daří Třebíči a zase právě díky menším domácím investorům, stále problémy s vyhledáváním investorů má např. Bystřice nad Pernštejnem. Kraj pomáhá se sháněním nových investorů např. účastí na veletrzích investičních příležitostí, ale také zprostředkováváním kontaktů pro naše podnikatele v jiných regionech evropských zemí - např. Holandska, Francie, Itálie nebo Polska.

Jako první z krajů jste se stali členem organizace zdravých měst a regionů a nesete titul „zdravý kraj“ Vysočina. Nové podniky ale potřebujete... Kde jsou mantinely, které už odmítáte překročit?

Již jsem se zmínila o udržitelných investicích. Určitě odmítáme budování nějaké nové centrální průmyslové zóny, kde by bylo zaměstnáno 10 tisíc pracovníků, kteří by byli svázení z celého kraje. Je mnohem

důležitější rozložit pracovní příležitost rovnoměrněji v území, proto i ten velký počet průmyslových zón, ale také hledání dalších příležitostí např. v již zmiňovaném cestovním ruchu, který může pomoci i pracovním příležitostem na venkově.

Ovlivňuje kraj územní rozvoj měst a obcí? Je menším lokalitám pomocníkem?

Určitě se o to snažíme, máme to totiž přímo v popisu práce. Základní rozvojové priority jsou obsaženy v Programu rozvoje kraje. Aby to nebyl jen teoretický papírový dokument, zřídil v roce 2002 kraj Vysočina účelový rozvojový fond, ze kterého jsou ročně vyhlášovány desítky grantových programů do různých oblastí. Jsme typickým venkovským regionem s velmi roztržštěnou sídelní zástavbou. Vždyť v našem kraji jsou pouhá čtyři sídla nad 20 tisíc obyvatel. Pro menší obce je určitě významná pomoc v rámci Programu obnovy venkova Vysočiny, kde se rozdělují téměř 70 milionů korun ročně. Kraj také přispívá na zpracování územně plánovací dokumentace, která je významným nástrojem pro rozvoj obcí a měst.

Ve více než 700 obcích žije přes půl milionu obyvatel. Jaké priority máte pro další rozvoj kraje?

Už jsem zmiňovala Program rozvoje kraje, jako základní dokument. Jeho hlavními prioritami jsou rozvoj ekonomiky, lidských zdrojů, oblast infrastruktury a životního prostředí. Tento dokument se v současné době aktualizuje a čeká nás zpracování tzv. Regionálního operačního programu společně s Jihomoravským krajem v rámci NUTS II Jihovýchod,

jako hlavního nástroje pro čerpání poměrně velkých evropských prostředků od roku 2007. Tam by se měly objevit priority, které jsou financovatelné z evropských fondů. Určitě to bude např. podpora malých a středních podnikatelů, rozvoj dopravní i informační infrastruktury, rozvoj cestovního ruchu, školství a celoživotního vzdělávání, podpora vědy a výzkumu a případně další oblasti, které se právě teď rámcově vymezují v Národním rozvojovém plánu.

Na co jste Vy osobně jako nejužší vedení kraje za uplynulé roky hrdá a co byste naopak ještě vylepšila?

Jsem především hrdá na to, že přes počáteční pochybnosti se minulému zastupitelstvu, radě a vedení krajského úřadu podařilo položit dobré základy novému kraji Vysočina, který je již pevně zakotven v povědomí lidí a to i v rámci celé republiky. Postupně ztrácí nádech bramborového kraje, ale začíná být synonymem kraje moderních informačních technologií, progresivních podniků, nových vysokých škol, krajem šikovných a pracovitých lidí se spoustou příležitostí. Základy jsou položeny, celá stavba je ještě před námi. Je to pro nás všechny, kdo tady žijeme, obrovská výzva.

Kdybyste měla jednou větu charakterizovat proměnu kraje za posledních pět let, co byste řekla?

I když kraj Vysočina zaznamenal za poslední léta dynamický rozvoj ekonomiky, stále nabízí svým obyvatelům i návštěvníkům přívětivou a pohodovou náruč v podobě nádherné přírody i spousty kulturních památek.

Ptala se: Vladimíra Kučerová

The Vysočina region has gradually lost its reputation as a purely potato-planting area and is becoming a synonym for a region of hi-tech information technologies, progressive go-ahead companies, new colleges, and a country of new opportunities.

Vysočina - stands for beautiful landscape, clean air, impressive scenery and a profusion of monuments and landmarks, one of the greatest treasures in the area, with sticking-out jewels from the UNESCO World Heritage List, says Ing. Marie Černá, Deputy President for Regional Development. No other region in the Czech Republic may boast three localities inscribed in the UNESCO World Heritage List, i.e. Telč, Zelená Hora and Třebíč. From the most recent initiatives and events, Mrs. Černá mentioned a number of conserved and reconstructed monuments which would definitely fall into ruin if there were not our devoted and handy craftsmen and other professionals. Apart from monument conservation, many new buildings and apartment houses were erected which have nothing in common with the former precast-panel housing estates. Construction work gave rise to numerous buildings for public authorities, factories, supermarkets and shopping centres or roads. I think it is quite visible that our cities and communities have changed a lot in past few

years. Those who come to our region after a longer period are always surprised, says Mrs Deputy President. The development is also considerably influenced and promoted by competitions such as „Stavba Vysočiny“ (Building of the Vysočina Region) or „Stavba roku“ (House of the Year), the majority of nominated candidates and all laureates in different categories are outstanding samples of the state-of-the-art architectural and construction technologies. In this context, we must not forget about the Regional Government Site in Žižkova Street, Jihlava - this building was awarded the House of the Year 2003 prize. The region is intersected with the D1 motorway. According to Mrs. Černá, the motorway is a sensitive topic: On one hand, it's a grace, on the other a curse. Regions without a metre of motorway cannot conceal their envy of us, as the motorway and its surroundings are investor appealing - among many others, let us mention the investment of BOSCH in Jihlava. Unemployment rate has also reached low figures in Humpolec, Velké Meziříčí or Velká Bíteš. On the other hand, when you take a closer look at the map of emission load, the most inflicted areas are those along the motorway itself and also the residential areas in Velké Meziříčí. Our life-saving and rescue services are often called to assist at the car accidents, along with fire brigades and ambulance staff.

Thousands of tourists came to the Vysočina region to find peace in the countryside and to admire the UNESCO-listed monuments. Tourism is a very important branch of industry, says Mrs. Černá: We believe the Vysočina region has a high tourism potential which is soon to come one of the strongest economic segment.

As regards the involvement of large investors, Mrs. Deputy President sees the motorway D1 as the crucial point of attraction. Nevertheless, in her point of view, it would be more sustainable to promote local and small investments, evenly distributed throughout the entire region. There are 25 industrial zones in the region. Further investments still depend on the distances between the individual industrial zones and the motorway. It is now generally accepted that the closer the industrial zone is to the motorway the more investors it can attract. It seems to me, says Mrs. Černá, that Třebíč finally finds its way to success thanks to the small local investors. Bystřice nad Pernštejnem is one of the cities which still have certain difficulties in finding the proper investors to suit the local needs. The region authorities help to search for new investors, e.g. by participation in the investment-opportunity trade fairs, or by putting our entrepreneurs and companies in contact with those in other European regions, e.g. the Netherlands, France, Italy or Poland.

Prestižní stavba Vysočiny

REGIONÁLNÍ STAVEBNÍ STRÁNKY VYSOČINY
WWW.STAVBAVYSOCINY.CZ

Současně se vznikem nového kraje Vysočina vzniklo občanské sdružení Stavební sdružení Vysočina (<http://www.stavbavysociny.cz/ssv.php>), které sdružovalo a nadále sdružuje představitele stavebnictví z kraje Vysočina (před vznikem nového kraje byli členové součástí 3 jiných krajů), a toto sdružení mělo především za úkol orientovat se v novém regionu, navázat mezi členy nové vztahy, pomoci členům s jejich prezentací v rámci kraje i ČR. Jedním z projektů, který jim v tomto pomohl a pomáhá, je soutěž Stavba Vysočiny.

Cílem soutěže je především seznámení nejširší odborné i laické veřejnosti s úrovní architektury a stavebnictví na území kraje Vysočina, propagace významných a nejlepších stavebních děl včetně jejich tvůrců a zviditelnění investorů, dodavatelů, zhotovitelů a projekčních subjektů.

Hlavním organizátorem soutěže je Stavební sdružení Vysočina a spoluorganizátory jsou Svaz podnikatelů ve stavebnictví ČR - kraj Vysočina, Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě - oblastní kancelář Jihlava a Kraj Vysočina. Soutěž podporují partneři jak z řad výrobců a prodejců stavebních hmot a materiálů, tak i hlavní mediální regionální subjekty.

Již od prvního ročníku byla soutěž pod záštitou významné osoby z regionu - první zaštilil hejtman kraje Vysočina František Dohnal, další náměstkyně hejtmána pro regionální rozvoj Marie Černá a poslední ročník senátor Petr Píthart.

V každém ročníku přihlášené stavby hodnotí odborná komise, která rozhoduje o titulech a čestných uznáních a všechny stavby také hodnotí veřejnost a svým hlasováním pomocí SMS rozhodne o Ceně veřejnosti.

Součástí slavnostního vyhlášení výsledků je také předání finančních odměn pro vítěze regionální studentské soutěže v projektování (www.stavbavysociny.cz/student).

S místem vyhlášení se snažíme „putovat“ po regionu. Začali jsme v Jihlavě v dominikánském klá-

teru, pak to byl zámek Telč a posledním místem byla stará radnice v Havlíčkově Brodě.

Pravidla soutěže během těch třech ročníků vykrystalizovala tak, že soutěžit mohou stavby postavené v katastru kraje Vysočina tzn. v okresech Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou, přihlásit stavbu může kdokoli z účastníků výstavby (a není podmínkou jeho sídlo v kraji Vysočina) a soutěžit mohou stavby dané do provozu v roce v názvu soutěže plus stavby uvedené do provozu minus 2 roky (Stavba Vysočiny 2004 - stavby v provozu od 1.1.2002 -31.12.2004). Stavba může soutěžit pouze jednou.

V prvním ročníku se udělovalo 5 titulů Prestižní stavba Vysočiny 1992-2002, 1 Cena veřejnosti. Soutěžilo se bez kategorií a přihlásilo se celkem 9 staveb.

Mediální prezentace výsledků prvního ročníku byla hlavním klíčem úspěchu pro následující ročník, kdy se již přihlásilo 22 staveb. Soutěžilo se ve 4 kategoriích (2 kategorie se pak spojily v jednu) a organizátoři udělili 3 tituly, 6 čestných uznání a 1 Cenu veřejnosti.

Další ročník soutěže Stavba Vysočiny 2005 bude vyhlášen na konci letošního roku a zatím předjednaným místem pro slavnostní vyhlášení je zámek a klášter Třebíč s bazilikou sv. Prokopa, která byla prohlášena za památku UNESCO.

Martin Pertl, Stavební sdružení Vysočina

Prestigious Building of the Vysočina Region

Simultaneously with formation of the new Vysočina Region there was established the citizen association Stavební sdružení Vysočina (the Vysočina Construction Association) (<http://www.stavbavysociny.cz/ssv.php>), which associated and still has associated the representatives of building industry from the Vysočina Region (before the formation of the new region its members were a part of three regions) and this association should especially have had a task to orientate itself within a new region, to make relations among the members, to assist the members with their presentation within the Region and the Czech Republic as well. One of the projects, which assisted and has been assisting them in their effort, is the Stavba Vysočiny competition (the Vysočinaes Building).

The main organizer of this competition is the Vysočina Construction Association and the co-organizers are the Svaz podnikatelů ve stavebnictví ČR - kraj Vysočina (the Association of Entrepreneurs in Building Industry of the Czech Republic - the Vysočina Region), Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě - oblastní kancelář Jihlava (the Czech Chamber of Engineers and technicians acting in Building Industry - Regional Office Jihlava) and the Vysočina Region. The competition is supported by partners both from the rang of manufacturers and sellers of building staff and materials and main medial regional subjects.

In every year the entered buildings are evaluated by an expert commission, which decides on titles and awards and all the buildings are evaluated by public as well and with the help of SMS messages it decides on one winner - the Award of Public.

Očima porotce

Do soutěže Prestižní stavba Vysočiny 2004 - jejího třetího ročníku (stavby přihlášené a dané do provozu na území kraje Vysočina od 1.2.2002 do 31.12.2004) bylo přihlášeno 25 realizovaných staveb daných do provozu ve vymezeném období.

Původně pět vypsaných kategorií dle charakteru stavby: stavby občanské vybavenosti, stavby určené k bydlení, stavby dopravní a inženýrské, stavby pro průmysl a zemědělství, zajímavý architektonický, konstrukční nebo stavební detail bylo po zběžné prohlídce prezentovaných staveb po doporučení poroty roz-

šířeno vypisovateli o kategorii „rekonstrukce a obnova staveb“.

Stavby hodnotila 5ti členná nezávislá ryze odborná porota ve složení:

- doc.ing.akad.arch.František Pšenička, CSc, fakulta architektury ČVUT Praha
- Ing.arch. Zdeněk Baueršima, Česká komora architektů
- Ing.arch. Josef Juda, Česká komora architektů
- Ing. Jaroslav Sojka, Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků
- Ing. Petr Kundera, Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků

Hodnotící hlediska byla shodná s celostátní soutěží Stavba roku - od urbanistického řešení začlenění stavby do stávající zástavby či krajiny, architektonického a funkčního řešení, kvality realizace objektu a parteru až po stavebně architektonický detail.

Postup výběru staveb:

Po úvodním komplexním představení všech přihlášených staveb manažerem Svazu podnikatelů ve stavebnictví pro kraj Vysočina panem Martinem Pertlem následuje individuální prohlídka prezentace jednotlivých staveb členy poroty. V následném 1.kole hodnocení jsou po návrzích jednotlivých členů poroty vybrány po vzájemné shodě

Stavba Vysočiny 2004

■ STAVBY OBČANSKÉ VYBAVENOSTI

1. místo, titul PRESTIŽNÍ STAVBA VYSOČINY 2004

Vstupní objekt firmy Sporten a.s.,

Nové Město na Moravě

za velkorysé vytvoření vstupního objektu do výrobního areálu s účelným sloučením obchodně sportovního zařízení pro zaměstnance a širokou veřejnost. Dále je oceňováno nekonvenční architektonické řešení exteriéru a interiéru s využitím tradičních materiálů v dané lokalitě.

investor: Sporten a.s., Nové Město na Moravě

Autor architektonického návrhu: Ing. arch. Jitka Ressoová, Zlín

Ing. arch. Helena Víšková, Zlín

Ing. arch. Hana Maršíková, Zlín

Ing. arch. Lucie Delongová, Praha

Spoluautor interiéru: MgA. Jan Pavízka, Zlín

Hlavní zhotovitel: Brychta - stavební firma, Nové Město na Moravě

2. místo, Čestné uznání

Provozní budova MHA Humpolec

- oprava a rekonstrukce, Humpolec za netradiční technické a architektonické řešení objektu ve stísněném prostoru a kvalitní provedení exteriéru a interiéru.

Investor: MHA s.r.o., Humpolec

Autor architektonického návrhu: architekt Luděk Rýzner, Humpolec

Hlavní projektant: OK PLAN architekt s.r.o. Humpolec

Hlavní zhotovitel: STATUS stavební a.s., Humpolec

stavby, jež budou v jednotlivých kategoriích hodnoceny v dalších kolech. Po dalším kole individuálního hodnocení postoupivších staveb následuje opět společná rozprava již se snahou o stanovení pořadí staveb v jednotlivých kategoriích. Tento mechanismus se opakuje až do závěrečné shody celé poroty. Je nezbytné poznamenat, že porota navštívila všechny stavby, vybrané do 2. kola hodnocení.

Poznámka k některým stavbám:

Rád konstatuji, že úroveň posuzovaných staveb je srovnatelná s úrovní stavění takových staveb v jiných regionech. Potěší, že oceněná stavba areálu

firmy Podzimek a synové s.r.o. v Třešti získala rovněž ocenění v celostátní soutěži Stavba roku. Nepřehlédnutelnou, i když poměrně menší stavbou, je oceněný vstupní objekt firmy Sporten a.s. v Novém Městě na Moravě. Hotel Jelínkova vila ve Velkém Meziříčí svědčí o možnosti vytvořit vhodnou rekonstrukci a přístavbou nový funkční soubor z původní secesní vily.

Tímto připomenutím staveb, které mne zvláště potěšily, nechci nikterak snížit hodnotu zbylých, rovněž oceněných. Všechny tyto stavby představují solidní, ba nadstandardní úroveň stavění na Vysočině.

Závěrem je třeba ocenit Stavební sdružení Vysočina za perfektní přípravu a vytvoření podmínek pro nerušenou práci poroty při hodnocení přihlášených staveb.

Velice zdařilé bylo rovněž slavnostní vyhlášení výsledků soutěže ve Staré radnici v Havlíčkově Brodě. Obhacením slavnostního večera bylo rovněž vyhlášení výsledků soutěže Studentský projekt Vysočina 2004 na téma: Zástavba Pražské ulice v Havlíčkově Brodě. Soutěž byla vypsána pro studenty středních škol se stavebním zaměřením.

Ing. arch. František Pšenička, předseda poroty

■ STAVBY URČENÉ K BYDLENÍ

1. místo, titul PRESTÍŽNÍ STAVBA VYSOČINY 2004

Bytový dům B3, Třebíč, ul. Táborská

za kultivované urbanistické řešení obytného souboru tvořeného jak bytovými tak rodinnými domy, včetně zařízení pro dopravu v klidu. Příznivý architektonický výraz bytového domu v daném prostoru včetně barevného řešení, solidní úroveň dispozičního řešení.

Investor: Město Třebíč + Bytové družstvo Agstav, družstvo

Autor architektonického návrhu: KV projektstav, s.r.o. Třebíč

Hlavní projektant: Ing. Bohumil Beroun

Hlavní zhotovitel: AGSTAV TŘEBÍČ a.s., Třebíč

2. místo, Čestné uznání

OS Jihlava, Špitálské Předměstí, 1. etapa - blok A

za neotřelý architektonický výraz bytového domu velkého rozsahu, který dává dobrý předpoklad pro zdárné dotvoření navrhovaného obytného komplexu.

Investor: BYT studio, a.s., Jihlava

Autor architektonického návrhu:

Ing. Arch. Tomáš Novák, Jihlava

Hlavní projektant: Ing. Miroslav Šíkl

Hlavní zhotovitel: S.O.K. stavební, s.r.o., Třebíč

■ STAVBY DOPRAVNÍ A INŽENÝRSKÉ

1. místo, titul PRESTÍŽNÍ STAVBA VYSOČINY 2004

Silnice I/38 Jihlava, obchvat

za kvalitní provedení a vhodné začlenění do krajiny. Vytvořením vhodného krajinného reliéfu byla vyřešena účinná protihluková ochrana okolní nové bytové zástavby jednak zapuštěním vozovky a vytvořením objektu tunelu.

Investor: ŘSD ČR, správa Jihlava

Autor architektonického návrhu: Dopravoprojekt Brno a.s., Brno

Hlavní projektant: Dopravoprojekt Brno a.s., Brno

Hlavní zhotovitel: Sdružení firem „Obchvat Jihlava“, vedoucí člen COLAS CZ a.s., závod Jihlava

2. místo, Čestné uznání

HANGÁR Letiště Jihlava-Henčov

za kvalitní technické řešení otáčivé podlahy hangáru, které umožňuje účelné využití objektu na velice malé ploše. Zároveň se oceňuje citlivé hmotové i barevné řešení řídicí věže.

Investor: Velkoobchod pneu Vladimír Máca s.r.o., Jihlava

Autor architektonického návrhu: Ing.arch. Petr Voňavka, Jihlava

Arch.stavební řešení: Ing. Svatopluk Bolcek, Jihlava

Hlavní zhotovitel: Stavební část: SEBAPOL spol. s r.o., Jihlava

Ocelová konstrukce hangáru: Emil Mejstřík, Jihlava

■ STAVBY PRO PRŮMYSL A ZEMĚDĚLSTVÍ

udělena dvě 1. místa

- titul **PRESTIŽNÍ STAVBA VYSOČINY 2004**

Nová masná výroba - Kostecké uzeniny, a.s.

za zdárnou realizaci výrobního objektu velkého rozsahu s mimořádně náročnou technologií a střídmeho architektonického výrazu.

Investor: Kostecké uzeniny, a.s., Kostelec u Jihlavy

Autor architektonického návrhu: Ing. arch. Libor Kubena

Hlavní projektant: Ing. arch. Libor Kubena

Hlavní zhotovitel: PKS INPOS a.s., Žďár nad Sázavou

- titul **PRESTIŽNÍ STAVBA VYSOČINY 2004**

Výrobní hala č. 2 pro firmu Mayo,

Jiřice u Humpolce

za architektonické a mimořádně náročné technické řešení s nároky na kvalitu pracovního prostředí. Pozoruhodné je zvládnutí a provedení stavebně architektonického detailu včetně barevného řešení.

Investor: Mayo s.r.o., Humpolec

Autor architektonického návrhu: architekt Luděk Rýzner, Ing. arch. Marcela Kostková, Humpolec

Hlavní projektant: OK PLAN architekt s.r.o., Humpolec

Humpolec

Hlavní zhotovitel: Stav Outulný a.s. Náměšť nad Oslavou

2. místo, **Čestné uznání**

Výrobní areál firmy, Automatizační technika, Havlíčkův Brod

za urbanistické začlenění do stávající zástavby s ohleduplným přístupem ke stávající vzrostlé zeleni. Oceňuje se přirozené pojetí a úměrnost měřítek hmot v daném prostředí.

Investor: AT - REAL k.s., Havlíčkův Brod

Autor architektonického návrhu:

Ing. arch. Bolko-Olaf Weigt, Luedenscheid ,SRN

Hlavní projektant: BAU PROJEKT Havlíčkův Brod -

výrobní haly Stavounie, s.r.o., Havlíčkův Brod -

rekonstrukce sklad. haly

Hlavní zhotovitel: STAVOUNIE stavební a obchodní společnost spol. s.r.o., Havlíčkův Brod

■ REKONSTRUKCE A OBNOVA

1. místo, titul **PRESTIŽNÍ STAVBA VYSOČINY 2004**

Hotel Jelínkova vila, Velké Meziříčí

za náročnou a citlivou rekonstrukci s přístavbou dvorního objektu k původní secesní vile. Pochvalu zaslouží ohleduplné, nápadité řešení interiérů původní secesní budovy při její proměně na hotelové zařízení včetně technického zázemí.

Investor: AQUEKO, spol. s r.o., Velké Meziříčí

Autor architektonického návrhu: Ing. arch. Harald Čadílek, HARALD`S Rekonstrukce

Hlavní projektant: Ing. arch. Harald Čadílek

Hlavní zhotovitel: STA OB, Jindřich Drápela, Vídeň u Velkého Meziříčí

2. místo, Čestné uznání

Rekonstrukce střediska Chaloupky, Kněžice

za přeměnu původní lesovny na vzdělávací středisko rekonstrukcí původního objektu a přístavbou nového křídla, včetně obnovení původní konstrukce kleneb a krovů.

Investor: Český svaz ochránců přírody Kněžice

Autor architektonického návrhu: Ing.arch. Vladimír Šenkýř, Jihlava

Hlavní projektant: Ing. Jan Remsa, Jihlava

Hlavní zhotovitel: Típa, a.s., divize TIPASTAV, Třebíč

■ ZAJÍMAVÝ ARCHITEKTONICKÝ, KONSTRUKČNÍ NEBO STAVEBNÍ DETAIL

1. místo, titul STAVEBNÍ DETAIL

- STAVBA VYSOČINY 2004

Areál firmy Podzimek a synové s.r.o., Třešť

za předvedení a realizaci komplexu stavebně architektonických detailů jak exteriérových tak interiérových v prostorách provozu stavební firmy.

Investor: Podzimek a synové s.r.o., Jihlava a Dřevovýroba Podzimek s.r.o., Třešť

Autor architektonického návrhu: Ateliér D3A, Ing. arch. Stanislav Fiala, Ing. arch. Daniela Palubědová, Praha

Arch. soch. prof. Kurt Gebauer

Hlavní zhotovitel: Terni s.r.o., Jihlava, Podzimek a synové s.r.o., Jihlava

■ HLASOVÁNÍ VEŘEJNOSTI

1. místo, titul CENA VEŘEJNOSTI - STAVBA VYSOČINY 2004

Rekonstrukce nástupiště a kolejí železniční stanice Příbyslav

Investor: SŽDC, Stavební správa Plzeň

Provozovatel/nájemce: České dráhy, a.s.

Autor architektonického návrhu: DMC Havlíčkův Brod, s.r.o., Havlíčkův Brod

Hlavní projektant: Ing. Pavel Bláha, DMC Havl. Brod, s.r.o., Havlíčkův Brod

Hlavní zhotovitel: Chládek a Tintěra Havlíčkův Brod, s.r.o., Havlíčkův Brod

2. místo, Čestné uznání

Hasičská zbrojnice, Bratřice

za lapidárně čistou architektonickou formu drobného objektu, včetně kvalitního řešení detailů.

Investor: Obec Bratřice, Pacov

Autor architektonického návrhu: projekční kancelář - JAS Pelhřimov spol. s r.o., Pelhřimov

Hlavní projektant: Ing. František Zajíc

Hlavní zhotovitel: JAS Pelhřimov spol. s r.o., Pelhřimov

Město Světlá nad Sázavou

Leží na horním toku řeky Sázavy, 18 km od dálnice D1 spojující Prahu s Brnem. Okolní kopcovitá krajina nabízí nepřeborné možnosti pro pěší turisty i cyklisty, v zimě jsou zde vhodné terény pro běžecké lyžování, nechybí ani sjezdovka s večerním osvětlením a zimní stadion.

Město s více než 7000 obyvateli je proslavené sklářstvím a těžbou žuly. Základ k broušení a dalšímu zušlechťování skla položila brusírna českých granátů, která zde zahájila provoz v polovině 18. století. V minulosti bývalo na Světelsku množství drobných skláren, koncem 60. let minulého století se začalo s výstavbou nového velkého podniku - dnešní akciové společnosti Sklo Bohemia. Vybudováním nové sklárny a velkého sídliště pro její zaměstnance se původní městečko během několika let změnilo v dobře prosperující město a počet obyvatel se více než ztrojnásobil.

Vznik města sahá do doby tzv. vnitřní kolonizace probíhající od 2. poloviny 12. století. Obdobím rozkvětu byla pro Světlou doba panování Trčků z Lípy. Tento rod vládl celému střednímu Posázaví až do roku 1634, kdy mu bylo panství zkonfiskováno. Světlá se pak postupně dostala do rukou řady katolických, většinou německých šlechticů. V 18. století zde vládl čilý hospodářský ruch.

Na levém břehu Sázavy stojí zámek, původně tvrz, kterou začal v roce 1567 upravovat Burian Trčka z Lípy. Do

další přístavby se po třicetileté válce pustili Vernierové, Černínové a nakonec hrabě František ze Zichy, za něhož bylo postaveno západní křídlo, jímž se uzavřelo obdélníkové nádvoří. Zámek je účelově využit, ale Rytířský sál s bohatou štukovou výzdobou slouží kulturním a společenským potřebám školy i města.

V přilehlém zámeckém parku s rybníky se nachází řada zajímavých prvků drobné architektury, jako altánky, kamenná schodiště a lavičky, ale především ocelový Čertův most klenoucí se nad kamenitou strží. Park prošel v minulých letech rozsáhlou rekonstrukcí a péčí města je udržován pro návštěvníky z města a blízkého i dalekého okolí. Na jeho okraji stojí pomník zakladatele českého skautingu

Radnice a kostel sv. Václava

Zámek z parku

Městská knihovna a informační centrum

Středověké podzemí

A. B. Svojsíka a básníka a skauta J. Wolkera. Rybníky za parkem nabízejí možnost letního koupání.

Děkanský kostel sv. Václava tvoří díky své charakteristické věži s dřevěným patrem s podsebitím dominantu města. Sousední budova radnice stojí na náměstí Trčků z Lípy od roku 1795 a má za sebou několik přestaveb. K původní budově z přelomu 18. a 19. století byly v roce 1926 přistavěny severní věž a křídlo, v roce 2002 bylo křídlo prodlouženo a přistavěna jižní věž. Vznikly nové prostory pro kanceláře městského úřadu, který se v rámci reformy veřejné správy stal obecním úřadem s rozšířenou působností a spravuje území 32 obcí Světelska a Ledčecka. Díky nové přístavbě se budova stala symetrickou a patří dnes k nejhezčím ve městě.

Z dalších významných staveb a rekonstrukcí:

- Z nevyhovujících prostor byla do zrekonstruované budovy na náměstí Trčků z Lípy přestěhována městská knihovna a současně tam bylo zřízeno informační centrum, které se v krátké době stalo vítaným pomocníkem turistů a návštěvníků města i okolí.

- Po několika letech práce členů Vlastivědného spolku Světelsko bylo v roce 2003 veřejnosti zpřístupněno středověké podzemí. Soustava chodeb a rozrážek o celkové délce 220 metrů má stěny a stropy opravené do klenby, v níž jsou dobře patrné stopy po ručních nástrojích použitých při ražbě.

- V místní části Dolní Březinka bylo na hřbitově z napoleonských válek, který byl Ministerstvem kultury ČR prohlášen kulturní památkou, vybudováno nové oplocení a vstupní brána a bylo provedeno komplexní ošetření stromové zeleně.

- Nový domov důchodců a dům s pečovatelskou službou.

- Areál bývalé Školy v přírodě Školského úřadu Teplice byl v roce 2000 převeden do užívání Vězeňské služby ČR a přebudován na moderní vězeňské zařízení pro odsouzené ženy.

- V lokalitě Kalvárie vyrostlo sídliště rodinných domků a připravuje se 2. etapa

- Rekonstrukce komunikací včetně inženýrských sítí.

- V roce 2001 byla otevřena 243 kilometrů dlouhá Posázavská cyklotrasa vedoucí od soutoku Sázavy s Vltavou až za Nové Město na Moravě. Světlá n. S. se nachází zhruba v její polovině.

- Víceúčelové hřiště u ZŠ v Komenského ul.

- Zastřešení zimního stadionu.

- Rekonstrukce hrací plochy fotbalového stadionu.

Kontakt:

Město Světlá n. S., nám. Trčků z Lípy 18
tel. 569 496 611, www.svetlans.cz

Informační centrum

nám. Trčků z Lípy 16, tel. 569 496 676
info@svetlans.cz

Hotel Barbora

Přístavba domu s pečovatelskou službou

Domov důchodců

Věznice

Víceúčelové hřiště u ZŠ v Komenského ul.

Mikroregion BRÁNA VYSOČINY

Byl založen v roce 2000. Jedná se o sdružení právnických osob na Pelhřimovsku - 6 obcí a dvě zemědělská družstva, která se na území obcí nacházejí: Obec Božejov, Obec Nová Cerekev, Obec Leskovice, Obec Ústrašín, Obec Střítež u Božejova, Výrobní obchodní družstvo Nová Cerekev a Zemědělské obchodní družstvo Božejov.

Území mikroregionu se nachází na rozloze 7680 ha a žije zde přibližně 2.500 obyvatel, což značí cca 31 obyvatel na 1 kilometr čtvereční.

V území mikroregionu Brána Vysočiny se nachází množství architektonických památek. Přitažlivost mikroregionu spočívá hlavně v krásné přírodě, která je typická pro celou Českomoravskou vysočinu. Jedná se o oblast s velkým množstvím lesů a vodních ploch, které jsou vhodné pro pasivní i aktivní odpočinek. Terén je vhodný v zimě pro běžky, v létě pro kolo. Mikroregion se rozkládá v nadmořské výšce kolem 600 m n. m.

Obec Nová Cerekev

Největší obec ze všech členů sdružení je zároveň jeho přirozeným centrem a sídlem. Rozkládá se v mírné kotlině Českomoravské vrchoviny nad údolím Novocerekevického potoka, asi 11 kilometrů od Pelhřimova. Založení obce spadá do 12. století. Dekretem Ferdinanda I. z roku 1543 byla vesnička povýšena na městys. (více str. 74)

Obec Moravec

Obec je vzdálená cca 15 km od Pelhřimova. Žijí zde dvě stovky obyvatel a historici ji zaznamenávají již téměř 800 let. K Moravci patří několik místních částí: osada Hatě, Peklůvek, hájovna na Peklově a samota Žlíbek. V obci byla vybudovaná kanalizace s čistírnou odpadních vod, položen nový vodovod a opraveny komunikace. Moravec nabízí lesy plné hub, cyklostezky, sportovní hřiště, tenisové kurty, koupaliště s tobogánem. (více na str. 75)

Obec Leskovice

První písemná zmínka o její existenci se nachází v berních registrech z roku 1379. Je však velmi pravděpodobné, že osada vznikla ještě mnohem dříve. Byly zde dokonce nalezeny zlaté mince z období kolem roku 100 před naším letopočtem. Tento unikátní objev však odborníci připisují víceméně náhodě a nepovažují jej za důkaz osídlení. Leskovice jsou dnes samostatnou obcí s necelou stovkou obyvatel.

Historické památky: kaplička vystavěná pravděpodobně na konci 18. století, pomník akademické sochařky Jaroslavy Lukešové připomínající vyvraž-

dění části místních občanů prchajícími Němci v květnu 1945.

Obec Ústrašín

Obec Ústrašín leží na silničním tahu I/34 vedoucí z Pelhřimova do Kamenice Nad Lipou. Nejstarší dochované písemné zmínky jsou doloženy již v roce 1352. Název obce rozkládající se na 706 hektarech je patrně odvozen od staré tvrze Strašín. V obci žije 191 obyvatel.

V obci funguje restaurace, motorest Rekonova, řidičům je k dispozici nonstop čerpací stanice spojená se samoobslužnou prodejnou smíšeného zboží. Veškerá kulturní činnost se přitom soustřeďuje do sálu umístěného v budově obecního úřadu. Každoročně se tu koná tradiční hasičský bál, tak i taneční zábava a diskotéky.

Historické památky: katolický kostel z roku 1352 zasvěcený Panně Marii, památník padlým z 1. světové války před budovou bývalé školy, tzv. Drbalův mlýn u Mlýnského rybníka, na jehož štítě je dochován původní mlynářský erb, přírodní rezervace Hrachoviště s dvojicí rybníků, okolními rašelinnými loukami a olšínami 2 km jihozápadně od vesnice.

Obec Božejov

Obec Božejov, druhá největší součást mikroregionu, leží na silniční trase I/34 Pelhřimov - Kamenice nad Lipou. Vznik obce lze datovat k roku 1200. Dnes zde žije 660 obyvatel a součástí je osada Nová Ves. (více na str. 73)

Obec Střítež

Leží asi tři kilometry od Božejova a první písemná zmínka o ní pochází již z roku 1365. Je nejmenší součástí mikroregionu Brána Vysočiny, žije zde 105 obyvatel. Pod obec Střítež patří ještě dvě místní části - Krumvald a Bor. V obci se mohutně buduje. Byly vyasfaltovány místní komunikace, v Boru byl postaven vodovod, ve Stříteži byla opravena bývalá škola, knihovna a hasičská klubovna. V horním patře dnešního obecního úřadu byl navíc vybudován taneční sál pro pořádání kulturních akcí. V souvislosti s rekonstrukcí staré školy ovšem musíme podotknout, že za vzděláváním dojíždějí místní děti do sousedního Božejova a Nové Cerekve. Obec se snaží podpořit novou výstavbu v obci, a proto zastupitelé schválili finanční dotaci ve výši dvou set tisíc korun na nákup parcely a zhotovení inženýrských sítí každému, kdo si tu postaví vlastní domek.

